

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1943 kl. 7 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion angående viss ändring i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka.

(2:a avd.)

I en till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 180, i andra kammaren av herr *Fröderberg* har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära sådan ändring i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka § 17 mom. 3, att försäljningsbok blir tillgänglig jämväl för ordförande i kommunal nykterhetsnämnd i vad det gäller den kommun. han företräder».

Beträffande motiveringen för detta yrkande, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 17 § 1 mom. förordningen den 11 juli 1919 angående försäljning av pilsnerdricka skall vid försändning på landet av pilsnerdricka iakttagas bland annat, att den som forslar varan från tillverknings- eller försäljningsställe skall vara försedd med en kvittensbok, upptagande namnet å den, som verkställer forslingen, och den myckenhet pilsnerdricka forslingen omfattar samt, särskilt för varje köpare, den rekvirerade myckenheten pilsnerdricka, köparens namn, det ställe, där varan skall avlämnas, samt den dag, då avlämnandet skall äga rum. Jämlikt 17 § 2 mom. åligger det partihandlare med pilsnerdricka att föra försäljningsbok utvisande den myckenhet pilsnerdricka, som under varje dag avlämnats till försäljning. Enligt 17 § 3 mom. skola kvittensbok och försäljningsbok hållas tillgängliga för länsstyrelse, kontrollstyrelsen samt allmän åklagare, kvittensboken under forsling jämväl för person, som särskilt för detta ändamål utsetts av nykterhetsnämnd samt av polismyndighet förordnats att utöva den härför erforderliga polisverksamheten, så ock för annan polisman. Kvittens- och försäljningsböckerna skola av partihandlaren förvaras under minst två år efter varje boks avslutande.

I motionen har till stöd för det däri framställda yrkandet framhållits, att polismyndigheten på landsbygden sällan utnyttjade sin kontrollrätt med avseende å pilsnerdricksförsäljningen samt att nykterhetsnämnderna, vilka i allmänhet visade det största intresset som kontrollerande myndighet, endast hade mycket begränsade befogenheter vid övervakningen. Om ordförande i nykterhetsnämnd finge taga del av bryggeriernas försäljningsböcker i vad

de rörde den kommun, han företrädde, skulle han i samarbete med bryggeriernas ledning kunna vidtaga för nykterhetstillståndet nyttiga och verk samma åtgärder.

Över den nu förevarande motionen har utskottet, efter därom i grundlagsenlig ordning gjord framställning, emottagit yttranden av *socialstyrelsen* och *kontrollstyrelsen*. Socialstyrelsen har därjämte överlämnat av styrelsen infordrade yttranden från *länsnykterhetsnämnderna i Uppsala, Kalmar, Malmöhus, Skaraborgs, Värmlands och Kopparbergs län*.

Socialstyrelsen har vitsordat, att en utvidgning av nykterhetsnämndernas befogenheter att utöva kontroll över bryggeriernas försändning av pilsnerdricka på rekvisition vore erforderlig. Den stickprovskontroll av utkörare under forsling, som nykterhetsnämnd enligt gällande bestämmelser hade möjlighet att utöva genom av länsstyrelsen förordnat ombud, vore icke tillfyllest. Nämnda kontroll förutsatte nämligen, att ombudet verkligen anträffade utköraren under forsling. Den i motionen föreslagna författningsändringen komme emellertid enligt styrelsens mening icke att medföra åsyftat resultat. Försäljningsboken innehölle nämligen icke så detaljerade uppgifter, som erfordrades för en verksam försäljningskontroll. Dylika uppgifter vore däremot upptagna i kvittensboken. Motionens syfte syntes därför endast kunna vinnas genom att föreskriften i 17 § 3 mom. första stycket pilsnerdricksförsäljningsförordningen att kvittensbok — och försäljningsbok — skall hållas tillgänglig för länsstyrelsen, kontrollstyrelsen och allmän åklagare utsträcktes att gälla även ombud för nykterhetsnämnd inom tillverkarens försäljningsområde. Denna utvidgning syntes jämväl böra omfatta ombud för länsnykterhetsnämnd i det län, där tillverkaren bedreve försäljning.

Även *kontrollstyrelsen* har framhållit, att de uppgifter, som intoges i försäljningsbok, icke lämnade någon upplysning om försäljningen till varje särskild köpare. I försäljningsboken infördes allenast summasiffrorna för de olika forslingarna och boken utgjorde alltså ett sammandrag över varje dags försäljning. När det gällde att fastställa, huruvida pilsnerdricksförsäljning i större omfattning ägt rum exempelvis till viss känd missbrukare av varan, vore det, vid försändning på rekvisition på landet, ur kvittensböckerna dessa uppgifter kunde hämtas. Kontrollstyrelsen funne det i motionen framställda förslaget sakna nämnvärd betydelse för det med motionen avsedda syftet och avstyrkte fördenskull bifall till densamma.

Av *länsnykterhetsnämnderna* ha de i Kalmar, Malmöhus, Värmlands och Kopparbergs län tillstyrkt bifall till motionärens förslag att göra försäljningsbok tillgänglig jämväl för ordförande i kommunal nykterhetsnämnd.

Länsnykterhetsnämnden i Uppsala län har däremot funnit behov av den i motionen ifrågasatta kontrollmöjligheten föreligga endast i större eller i förevarande avseende särskilt utsatta kommuner. Länsnykterhetsnämnden i Skaraborgs län har ansett kunna erfarenheter giva vid handen, att verkligt behov av skärpning i vissa avseenden av kontrollen över pilsnerförsäljningen förelåge. Det kunde emellertid ifrågasättas om genom den av motionären

föreslagna ändringen en effektiv kontroll häröver skulle möjliggöras. Där-
emot ville nämnden framhålla önskvärdheten av att nykterhetsnämndernas
kontroll över ölutkörarnas kvittensböcker underlättades. Det torde vara i
rena undantagsfall som nykterhetsnämnd utnyttjade den nu förefintliga
möjligheten enligt gällande bestämmelser att erhålla polismyndighets för-
ordnande för lämplig person att utöva dylik kontroll under forsling.

Såsom av ovannämnda yttranden i ärendet framgår skulle ett bifall till
motionärens förslag att göra försäljningsbok tillgänglig för ordförande i
nykterhetsnämnd av tekniska skäl icke kunna i nämnvärd grad främja motio-
nens syfte att underlätta nykterhetsnämndernas kontrollerande verksamhet.
Däremot synes det som om nämnda verksamhet skulle åtminstone i viss mån
kunna gagnas, därest ombud för nykterhetsnämnd med polismands befogenhet
ägede att ej endast under forsling taga del av kvittensbok. Nykterhetsnämnderna
ha emellertid endast i ringa utsträckning begagnat den möjlighet, som en-
ligt nu gällande bestämmelser finnes, att för visst ombud erhålla förordnan-
de med sådan befogenhet. Sålunda hade — enligt av 1934 års maltdrycks-
kommitté i dess år 1936 avgivna betänkande angående revision av lagstift-
ningen rörande tillverkning, beskattning och försäljning av maltdrycker
lämnad uppgift — av cirka 2,400 landskommuner endast 79 utnyttjat denna
möjlighet. Under sådana förhållanden finner utskottet det tveksamt, huru-
vida en lagändring i ifrågavarande riktning skulle motsvara ett mera all-
mänt behov. Här föreliggande spørsmål synes utskottet lämpligen böra lösas
i samband med en allmän översyn av nykterhetslagstiftningen.

Chefen för finansdepartementet har den 9 april 1943 tillkallat sakkunniga
för att inom departementet biträda med utredning rörande orsakerna till
försämringen av nykterhetstillståndet. Det för utredningen uppställda syftet
har därvid angivits vara att tjäna till ledning för omedelbara samhälleliga
åtgärder mot fylleriet. Utskottet anser sig därför kunna förutsätta, att ifråga-
varande spørsmål därvid ägnas uppmärksamhet. Med hänsyn härtill finner
sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till förevarande motion.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 180 rörande viss ändring i förordningen
angående försäljning av pilsnerdricka icke måtte föranleda
någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 juni 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Utskottet.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg, Sjödahl, Egnell, Frans Ericson, friherre Lagerfelt, Eklund, Herman Ericsson, Sylwan* och *Lindblom*; samt

från andra kammaren: herrar *Hagberg* i Malmö, *Olsson* i Gävle, *Orgård, Falk, Kilbom, Henriksson, Sundström* i Skövde, *Ohlsson* i Kastlösa och *Andersson* i Vigelsbo.